

100 abelles silvestres de l'entorn urbà de Girona

Requeriments i mesures
per a la seva conservació

Narcís Vicens

 #bee100s

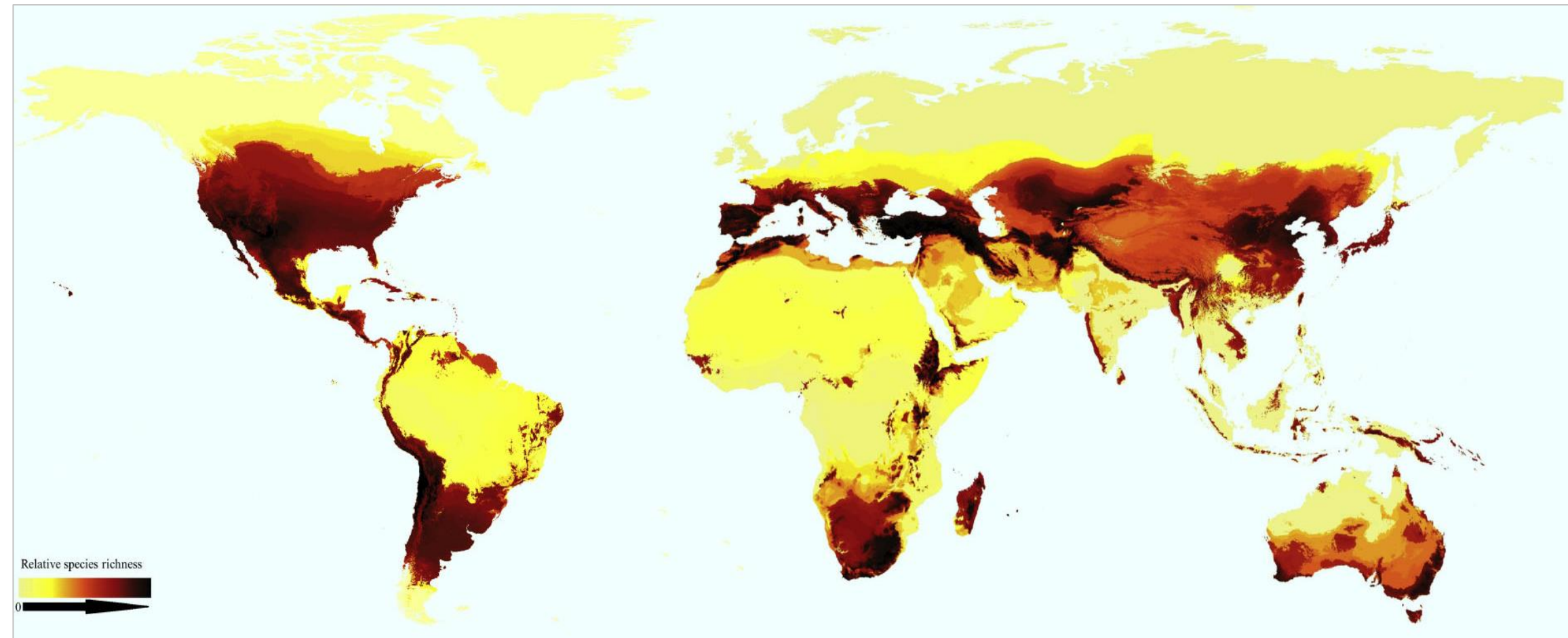
10es JORNADES DE MEDI NATURAL A GIRONA
21 de maig de 2022

Riquesa d'espècies d'abelles

	Abelles
Món	> 20.000
Europa	2.050
Península Ibèrica	1.100

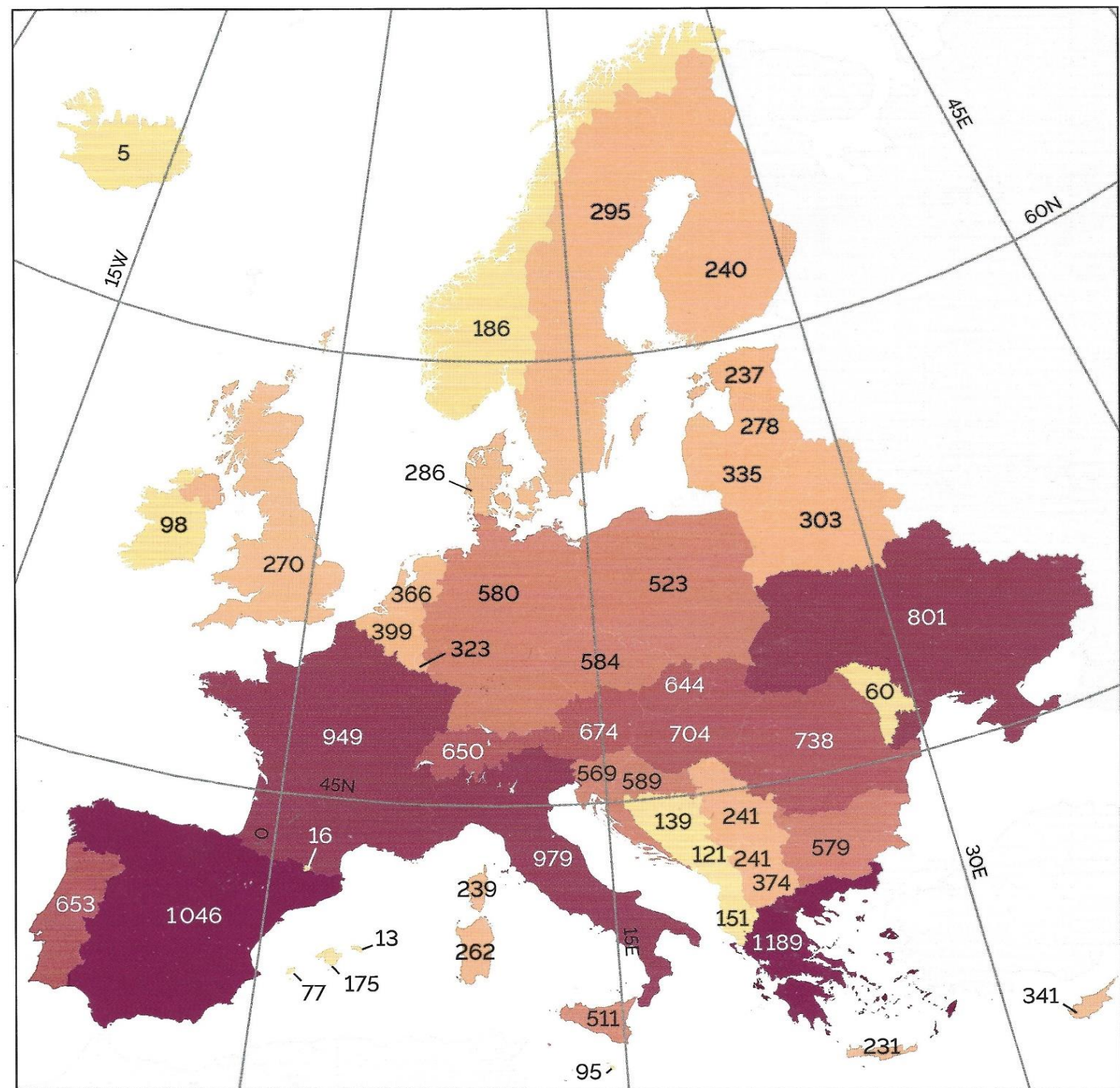

High-resolution bee species richness projections. Image credit: Orr *et al.*, doi: 10.1016/j.cub.2020.10.053.

Riquesa d'espècies d'abelles

	Abelles	Abelles de la mel (<i>Apis</i>)
Món	> 20.000	7
Europa	2.050	1
Península Ibèrica	1.100	1

NOMBRE D'ESPÈCES D'ABEILLES SAUVAGES PAR PAYS EN EUROPE

Nombre d'espèces par pays

Réalisation : Kerry Schiel, Geoffrey Caruso
Université du Luxembourg
et Nicolas Vereecken
Université libre de Bruxelles

Sources :

Ascher JS & Pickering A. 2016. Discover Life bee species guide and world checklist (Hymenoptera : Apoidea : Anthophila) (draft 45 of 2016). <http://www.discoverlife.org/>
Rasmont P, Genoud D, Gadoum S, Aubert M, Dufrière E, Le Goff G, Mahé G, Michez D & Pauly A. 2017. Hymenoptera Apoidea Gallica : liste des abeilles sauvages de Belgique, France, Luxembourg et Suisse. Atlas Hymenoptera, Université de Mons, Mons, Belgium.
Communications personnelles de Stuart PM Roberts (Royaume-Uni), Denis Michez (Belgique), Viktor Khvir (Biélorussie) et Adrien Perrard (France)

Abelles

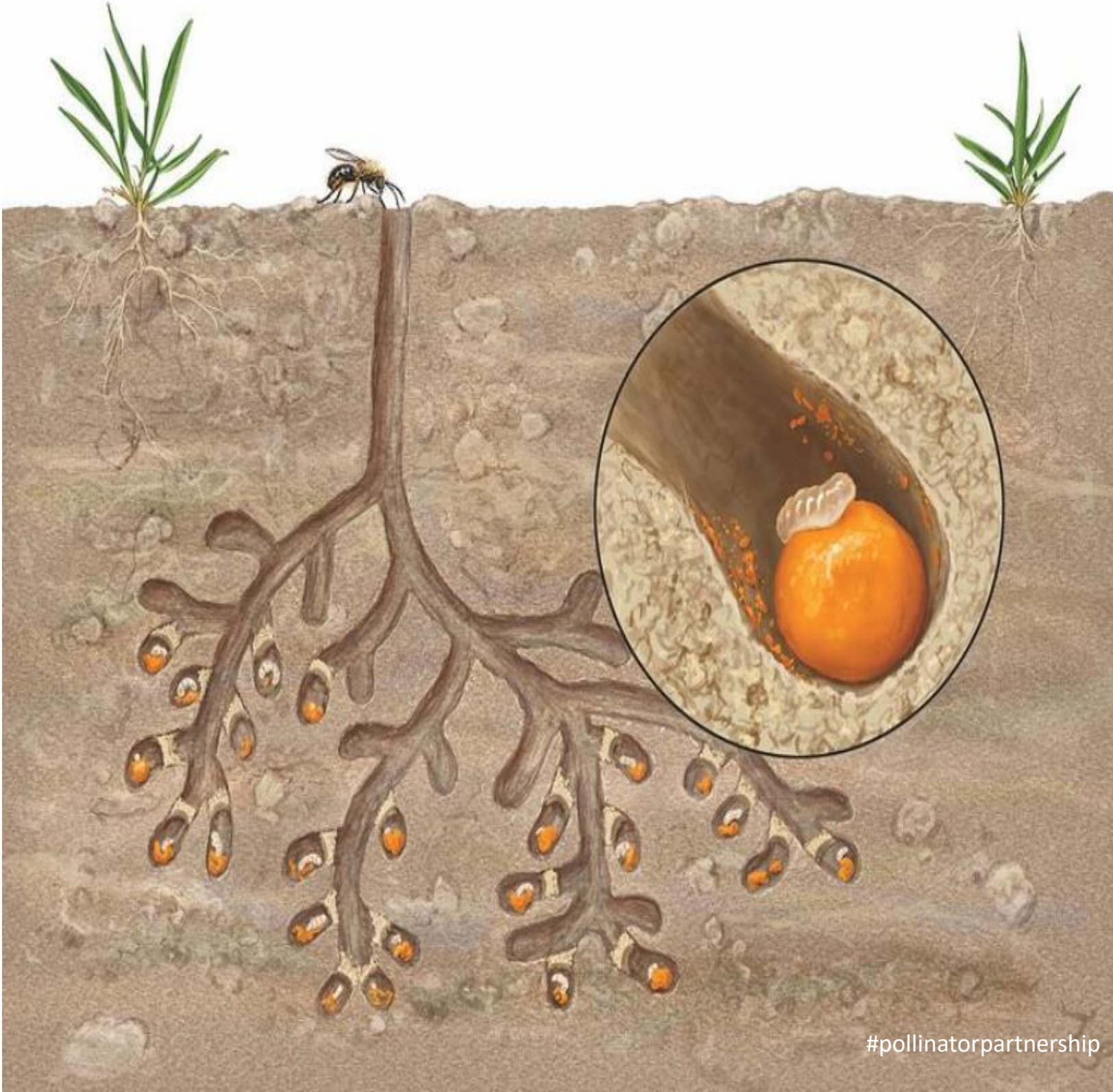

Abelles de la mel

Concepte d'abella

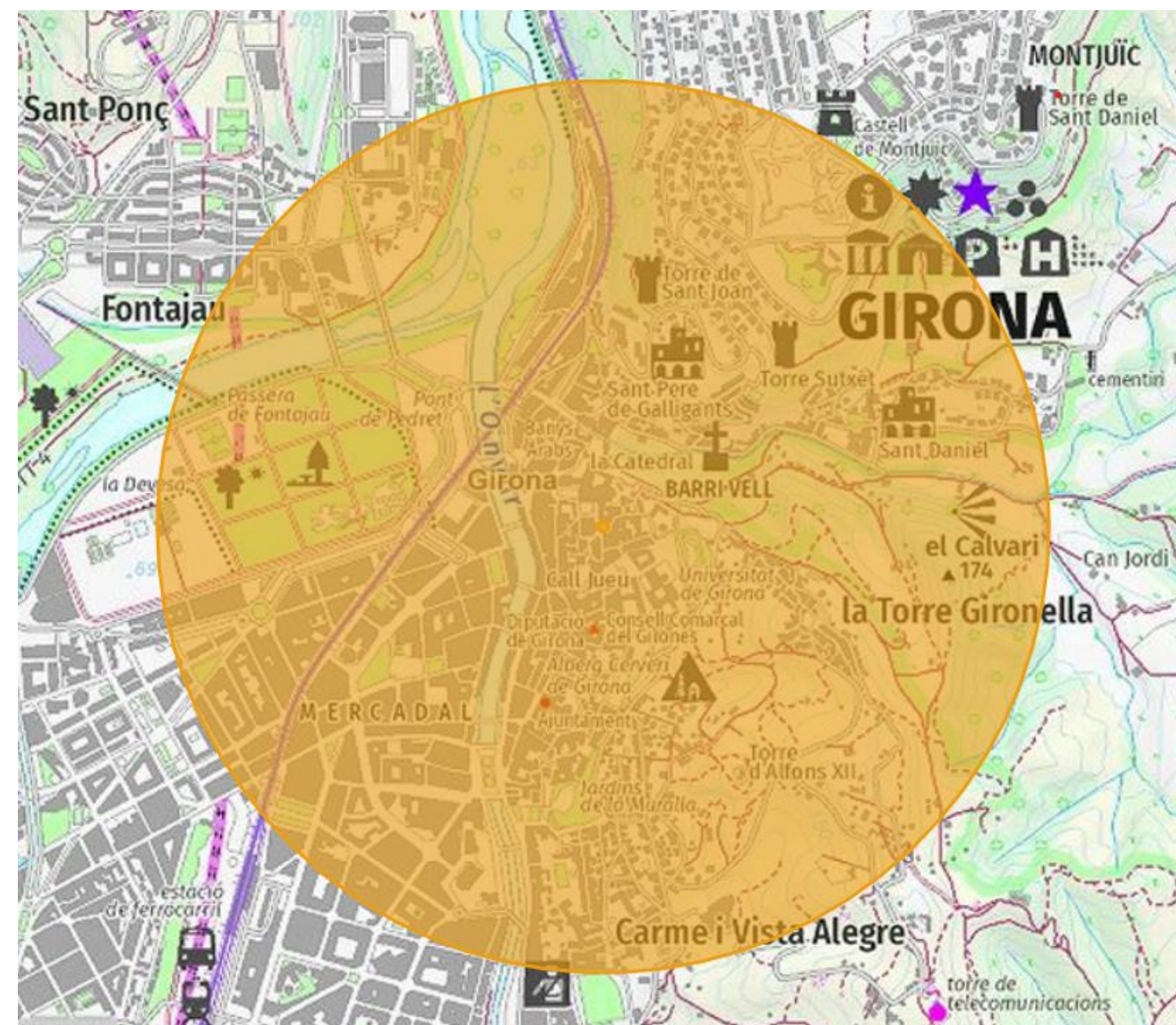
100 abelles de l'entorn urbà de Girona

Objectiu: identificar abelles silvestres de l'entorn proper i els seus requeriments

On: Sortides dins un radi d'1 km del centre de Girona:

- Les Pedreres, El Calvari, Montjuïc, Sant Daniel, ribes del Ter...

Quan: Gener 2019 – desembre 2021

Procediment

Com:

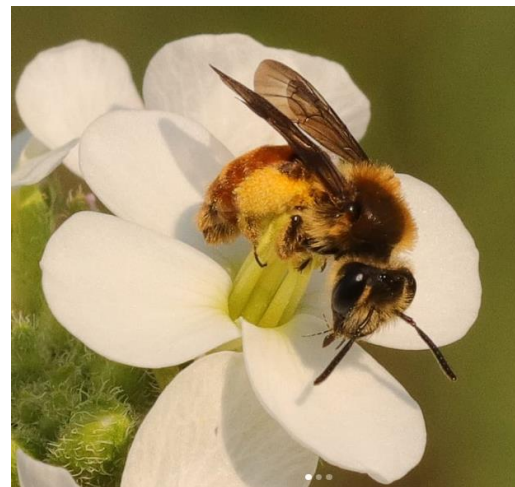
- Observacions recollides amb fotografies, sense captura
- Cerca activa a les flors i substrats de nidificació, sense esforç constant.
- ✓ Altres dades complementades bibliogràficament:
  - Preferències florals
  - Forma de vida
  - Substrats de nidificació
- Abelles menors de 6 mm excloses, principalment :
  - *Lasioglossum*
  - *Andrena*
  - *Nomada*

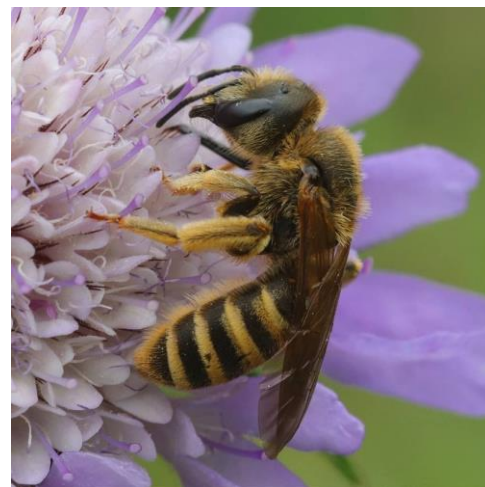
Identificació

- Unes 140 espècies identificades a nivell de gènere (6 famílies, 39 gèneres)
- **100 abelles determinades a nivell específic**

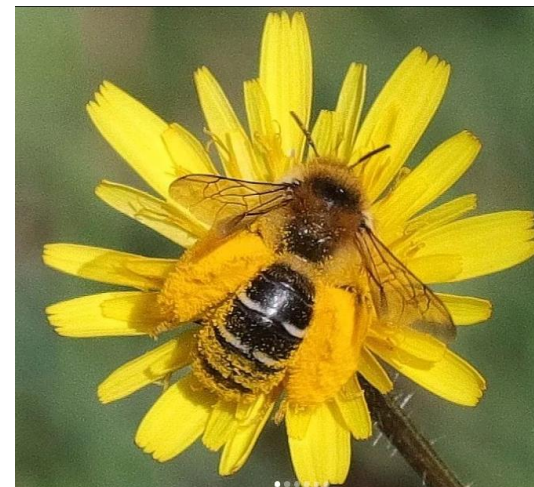
Andrenidae (16)

Andrena (14)
Panurgus (1)
Panurginus (1)

Halictidae (7)

Halictus (1)
Seladonia (1)
Vestitohalictus (1)
Lasioglossum (2)
Nomiapis (1)
Sphecodes (1)

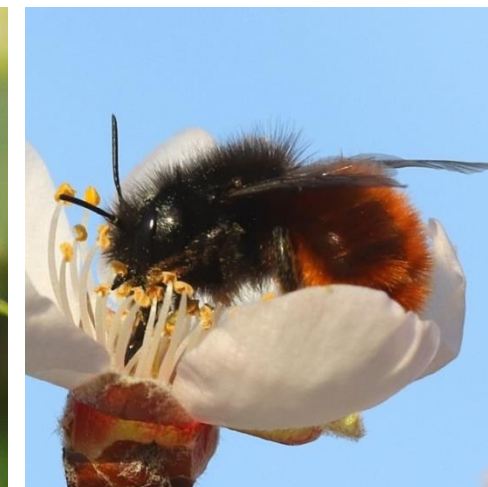
Melittidae (1)

Dasypoda (1)

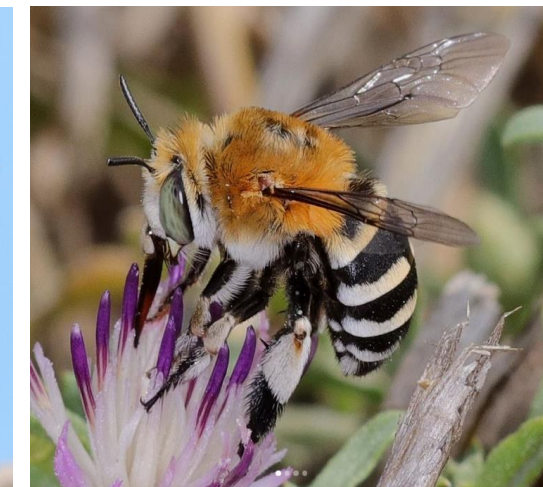
Colletidae (7)

Colletes (4)
Hylaeus (3)

Megachilidae 45)

Anthidium (4)
Icteranthidium (1)
Pseudoanthidium (2)
Rhodanthidium (3)
Trachusa (1)
Chelostoma (2)
Heriades (2)
Hoplitis(3)
Osmia (10)
Protosmia (1)
Stelis (1)
Dioxys (1)
Coelioxys (1)
Lithurgus (1)
Megachile(12)

Apidae (24)

Amegilla (3)
Anthophora(4)
Eucera (2)
Tetraloniella (1)
Tetralonia (1)
Epeolus (1)
Pasites (1)
Melecta (1)
Xylocopa (2)
Ceratina (2)
Nomada (4)
Bombus (2)

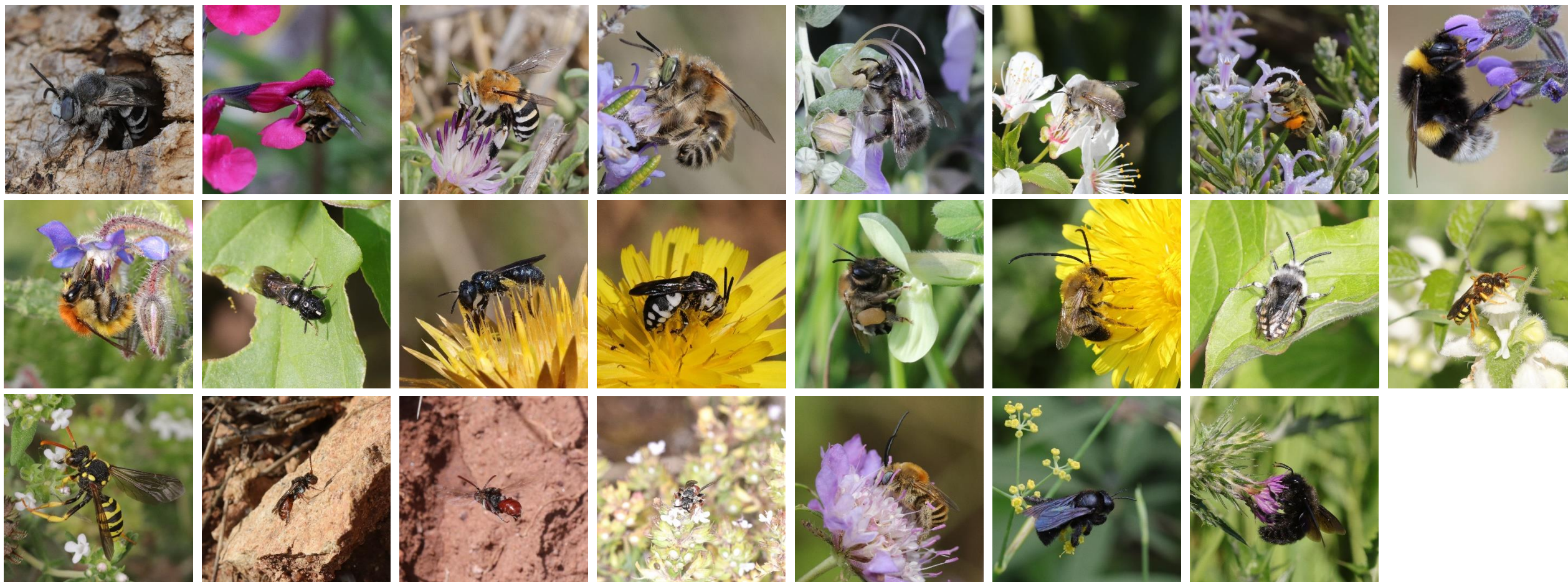

Andrenidae

Andrena agilissima · *Andrena bicolorata* · *Andrena dorsata* · *Andrena florentina* · *Andrena florea* · *Andrena fulva* · *Andrena cf humilis* · *Andrena lagopus* · *Andrena cf niveata* · *Andrena nigroaenea* · *Andrena pandellei* · *Andrena pellucens* · *Andrena cf ranunculi* · *Andrena thoracica* · *Panurginus albopilosus* · *Panurgus calcaratus*

Apidae

Amegilla albigena · *Amegilla garrula* · *Amegilla quadrifasciata* · *Anthophora crinipes* · *Anthophora dispar* · *Anthophora plumipes* · *Anthophora cf pubescens* · *Bombus terrestris* · *Bombus pascuorum* · *Ceratina cucurbitina* · *Ceratina cyanea* · *Epeolus fallax* · *Eucera interrupta* · *Eucera longicornis* · *Melecta luctuosa* · *Nomada sexfasciata* · *Nomada succinta* · *Nomada cf sheppardana* · *Nomada sp.* · *Pasites maculatus* · *Tetralonia malvae* · *Tetraloniella strigata* · *Xylocopa iris* · *Xylocopa violacea*

Megachilidae

- Anthidium cingulatum*· *Anthidium florentinum*· *Anthidium manicatum*· *Anthidium oblongatum*· *Pseudoanthidium nanum*· *Pseudoanthidium scapulare*· *Icteranthidium grohmanni*· *Rhodanthidium infuscatum*· *Rhodanthidium septendentatum*· *Rhodanthidium sticticum*· *Chelostoma florisomne*· *Chelostoma campanularum*· *Coelioxys conoidea*· *Coelioxys argenteus*· *Dioxys cinctus*· *Heriades crenulatus*· *Hoplitis cristatula*· *Hoplitis papaveris*· *Hoplitis adunca*· *Lithurgus chrysurus*· *Megachile centuncularis*· *Megachile cf pilidens*· *Megachile pyrenaea*· *Megachile rotundata*· *Megachile circumcincta*· *Megachile ericetorum*· *Megachile melanopyga*· *Megachile pyrenaica*· *Megachile sculpturalis*· *Megachile lagogoda*· *Megachile wilughbiella*· *Megachile albisecta*· *Osmia andrenoides*· *Osmia aurulenta*· *Osmia bicornis*· *Osmia caerulescens*· *Osmia cornuta*· *Osmia latreillei*· *Osmia niveata*· *Osmia niveocincta*· *Osmia rufohirta*· *Osmia submicans*· *Protosmia cf. Capitata*· *Stelis punctualitissima*· *Trachusa interrupta*

Colletidae

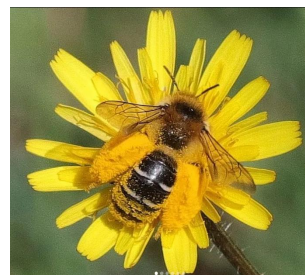
Colletes collaris · *Colletes cunicularius* · *Colletes hederæ* · *Colletes hylaeiformis* · *Hylaeus punctulatus* · *Hylaeus cf. clypearis* · *Hylaeus signatus*

Halictidae

Halictus scabiosae · *Seladonia subaurata* · *Vestitohalictus pollinosus* · *Lasioglossum albocinctum* · *Lasioglossum calceatum* · *Dasypoda hirtipes* · *Sphecodes cf. albilabris*

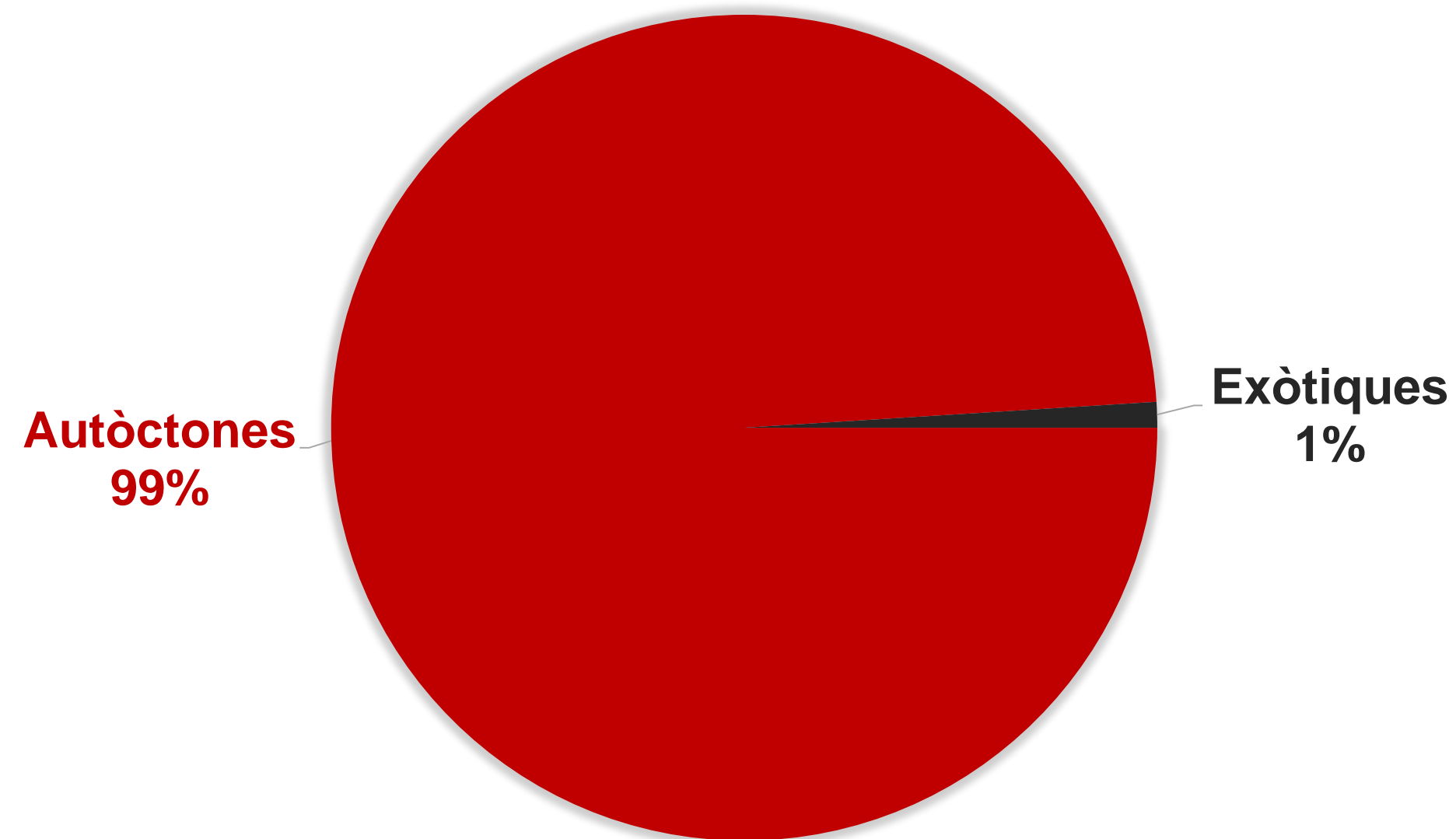
Melittidae

Dasypoda hirtipes

Autòctones *versus* exòtiques

Abella gegant de la resina (*Megachile sculpturalis*)

***Megachile (Callomegachile) sculpturalis* Smith, 1853 (Apoidea: Megachilidae): a new exotic species in the Iberian Peninsula, and some notes about its biology**

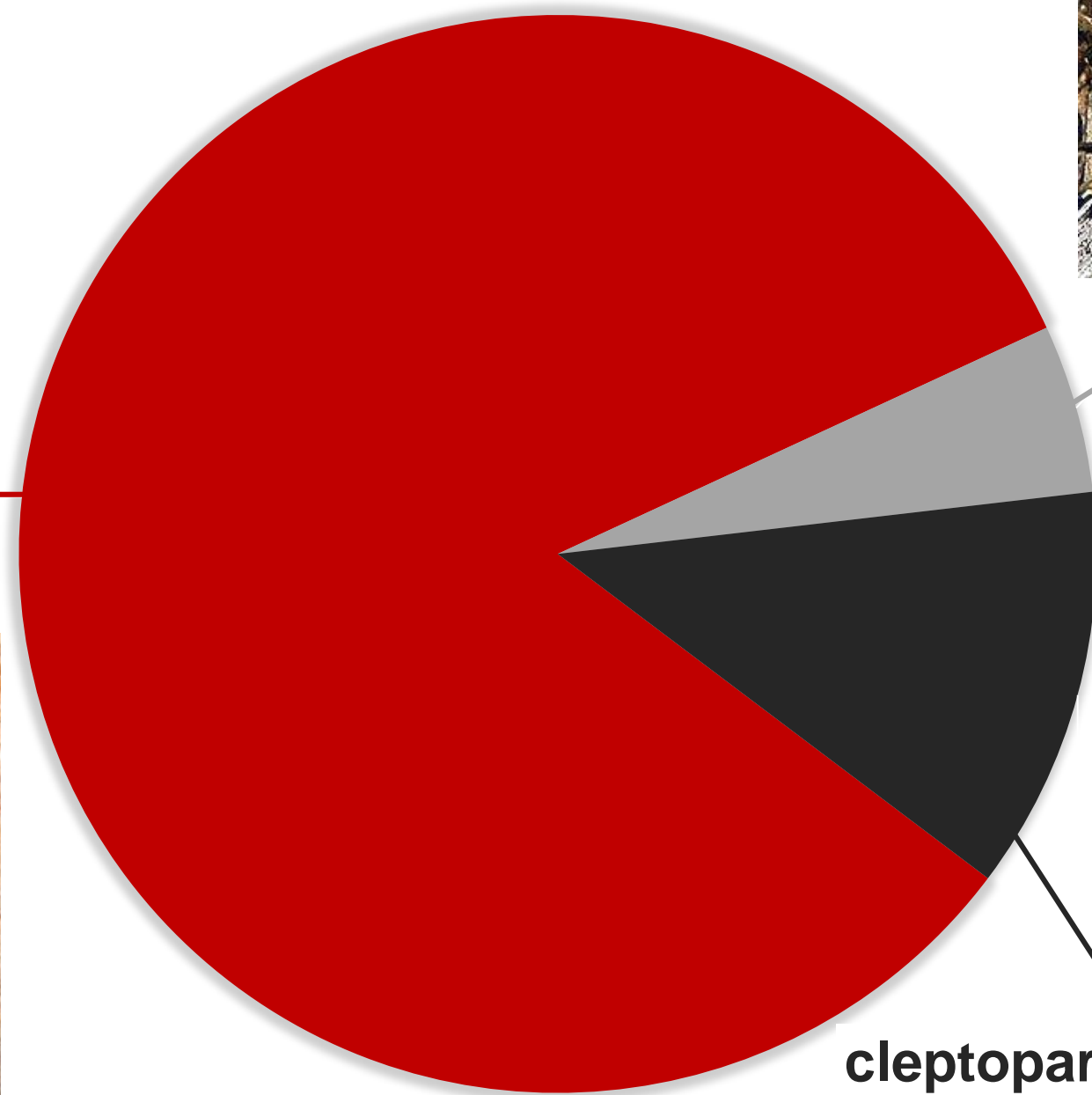
100 abelles de l'entorn urbà de Girona

Formes d'organització

@ Narcís Rubio

solitàries
82%

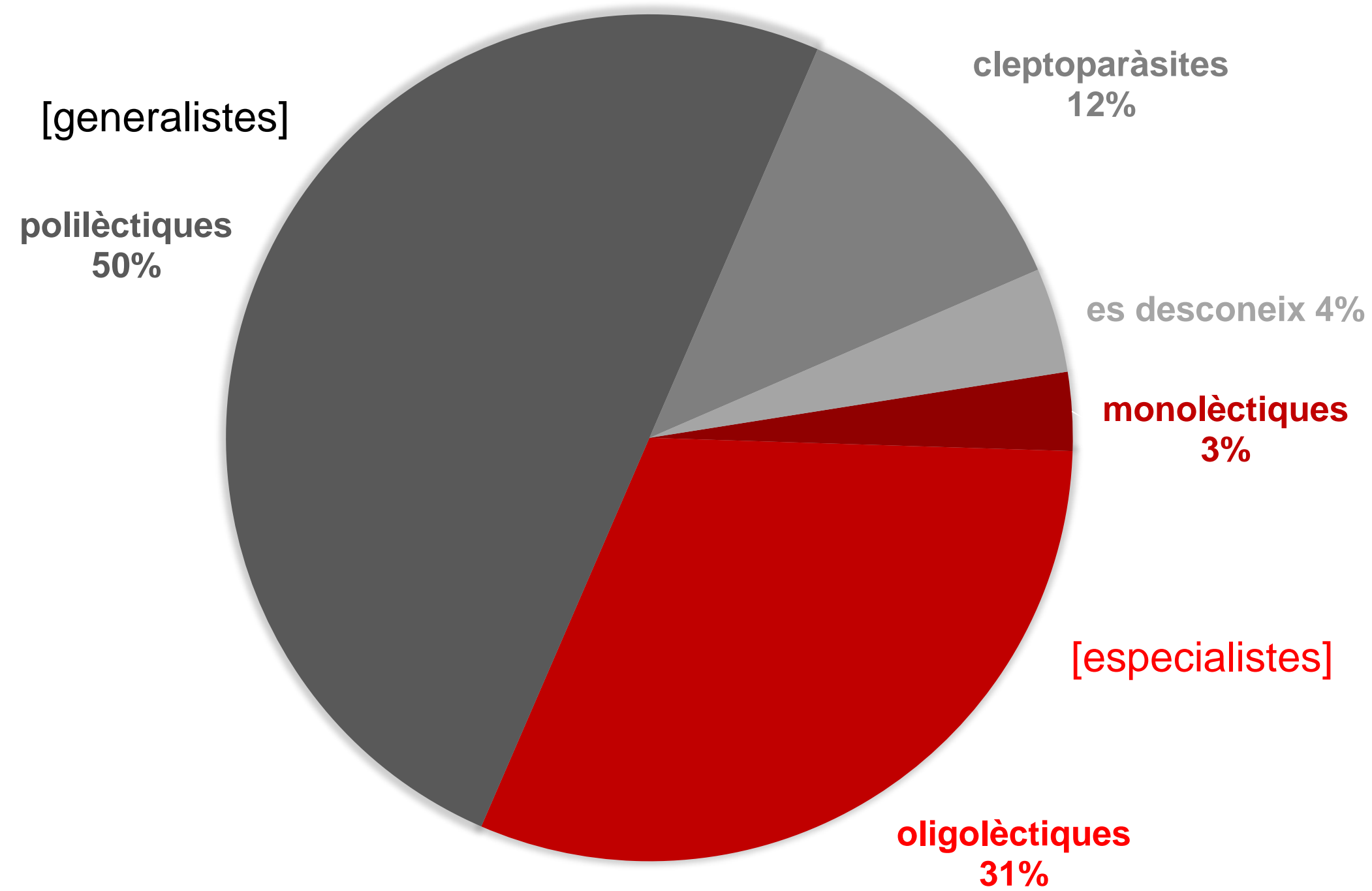
socials 5%

cleptoparàsites
12%

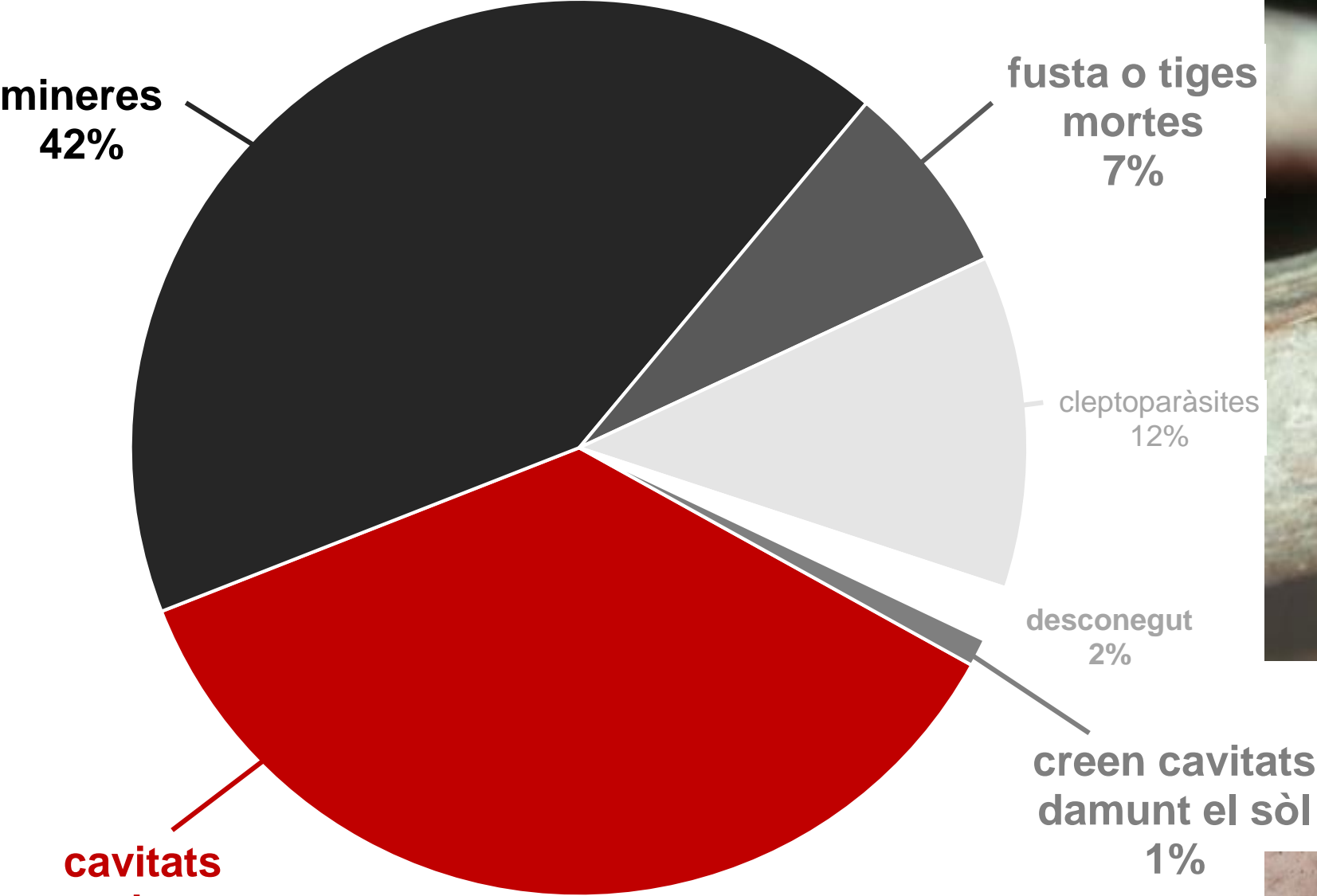
Preferències florals (pol·len)

Substrats de nidificació

100 abelles de l'entorn urbà de Girona

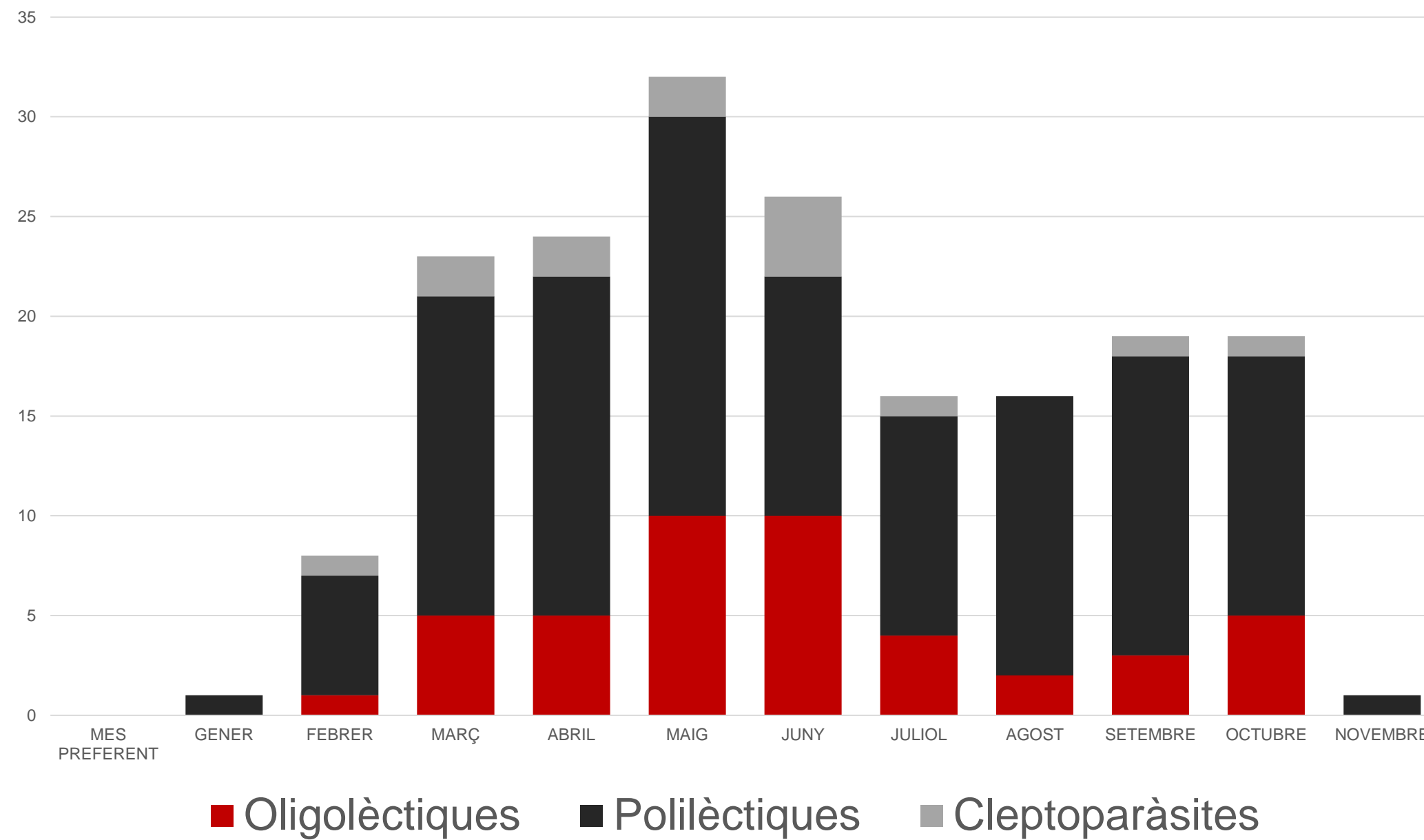
cavitats preexistents
36%

Fenologia de 100 abelles silvestres

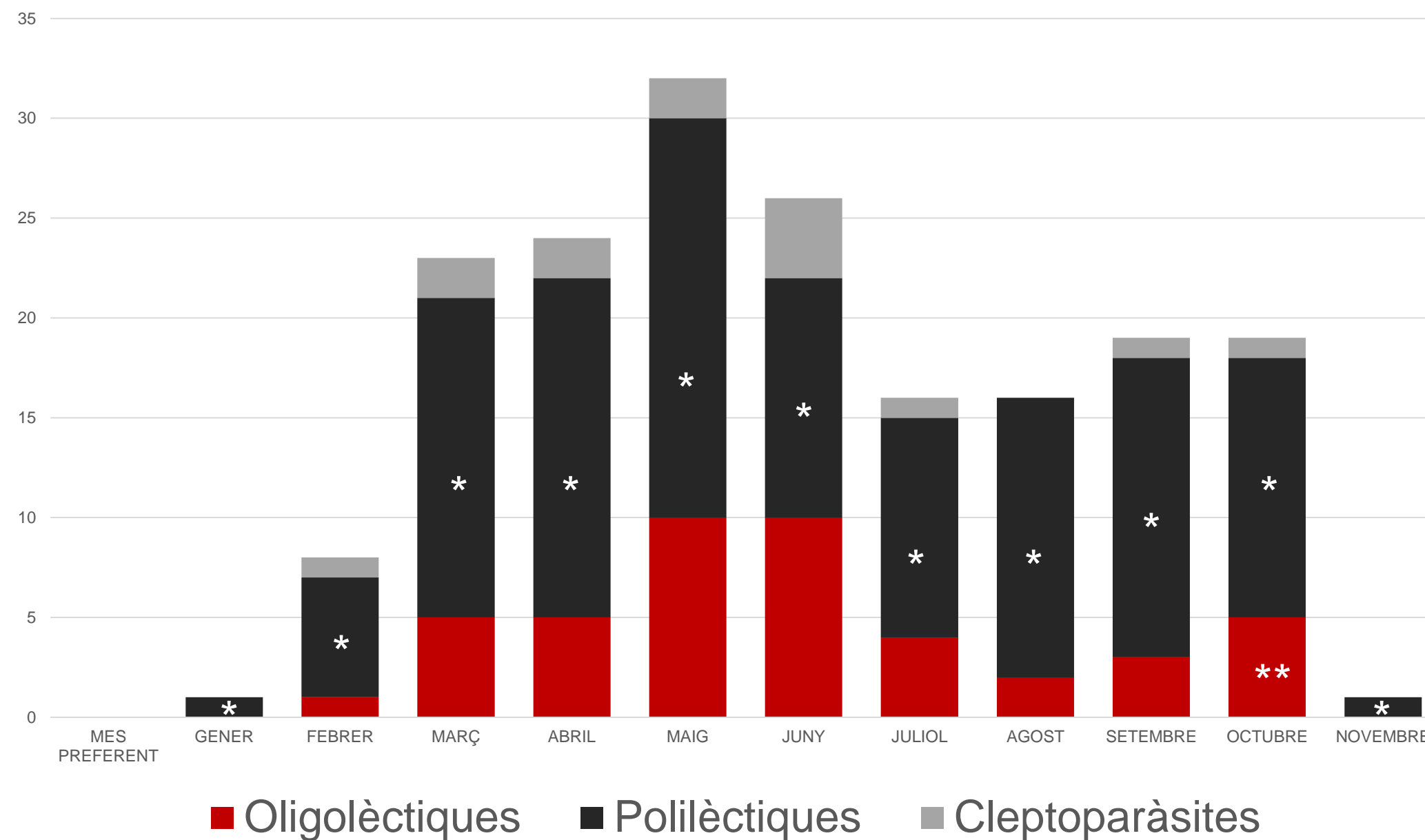
Fenologia mensual observada (Girona)

Fenologia de 100 abelles silvestres

Fenologia mensual observada (Girona)

Socials: polilèctiques i període vol llarg

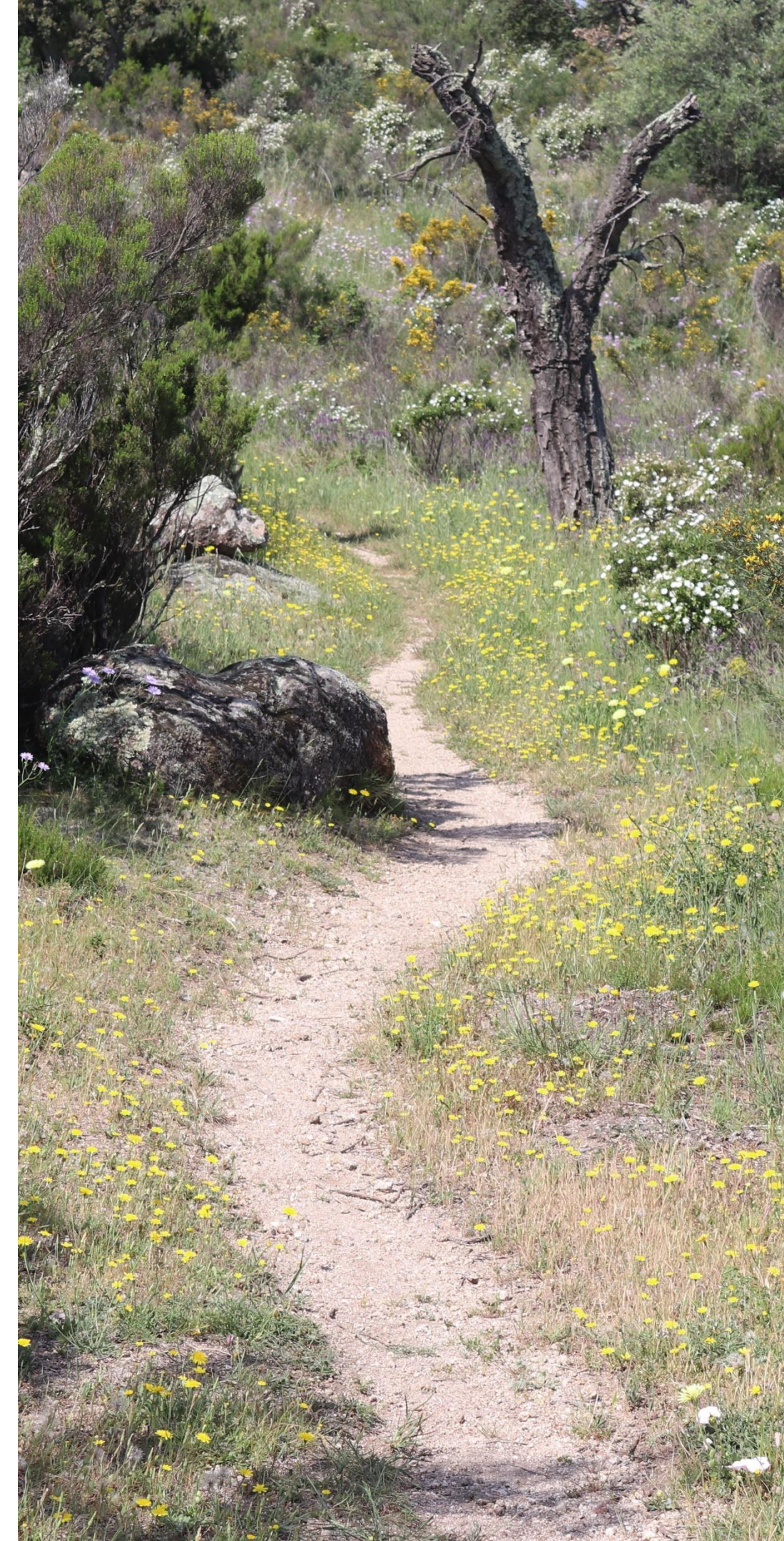
Solitàries: oligo o polilèctiques i estacionals o amb varies generacions

Requeriments bàsics de les abelles silvestres

Espais oberts amb:

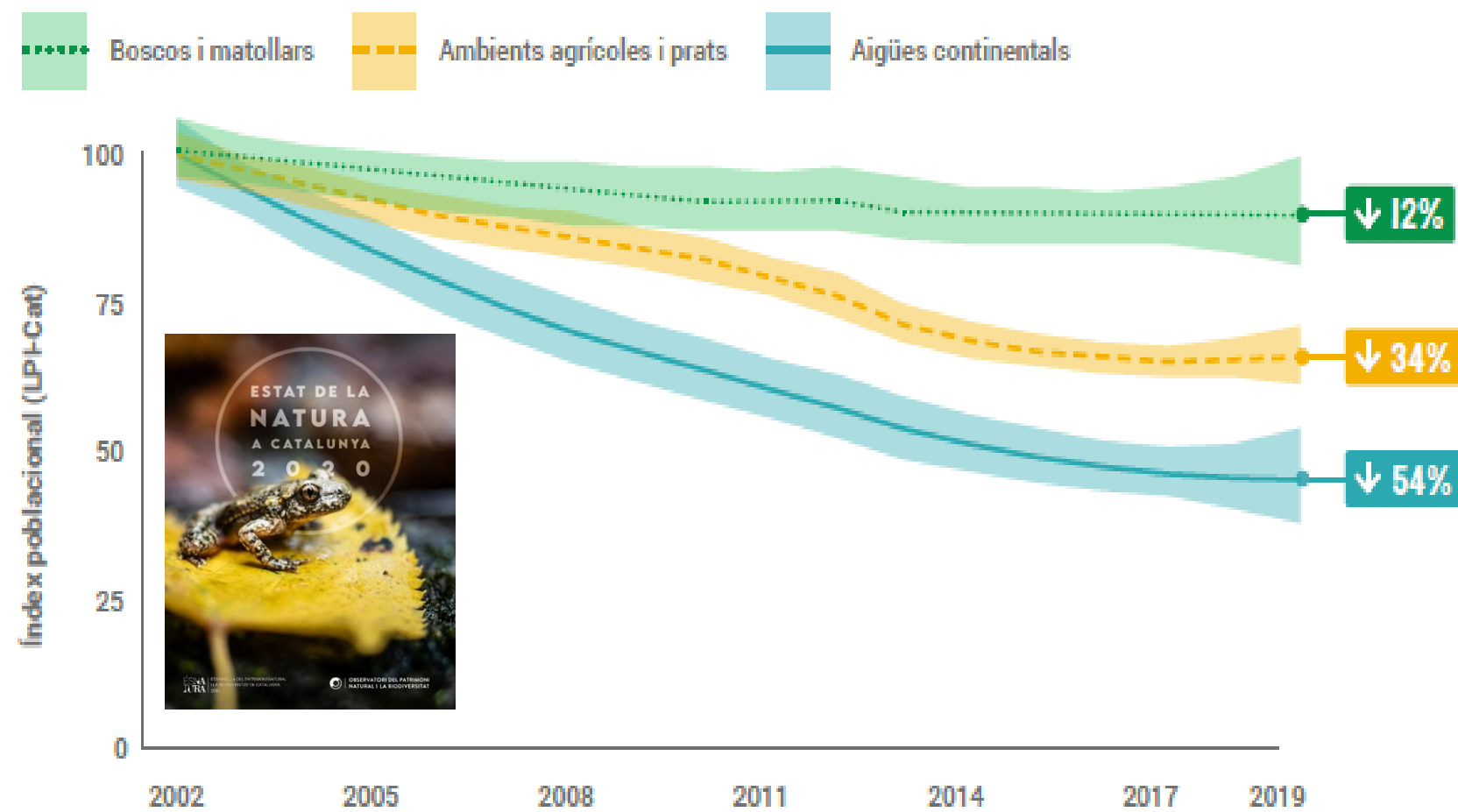
- Substrats de nidificació adients
- Recursos florals abundants i específics

Crisi global de biodiversitat

Tendències poblacionals per diferents tipus d'ambients

Causes del declivi de pol·linitzadors

- Agricultura intensiva
- Aforestació
- Urbanització i fragmentació d'hàbitats
- Apicultura intensiva
- Canvi climàtic
- Espècies exòtiques

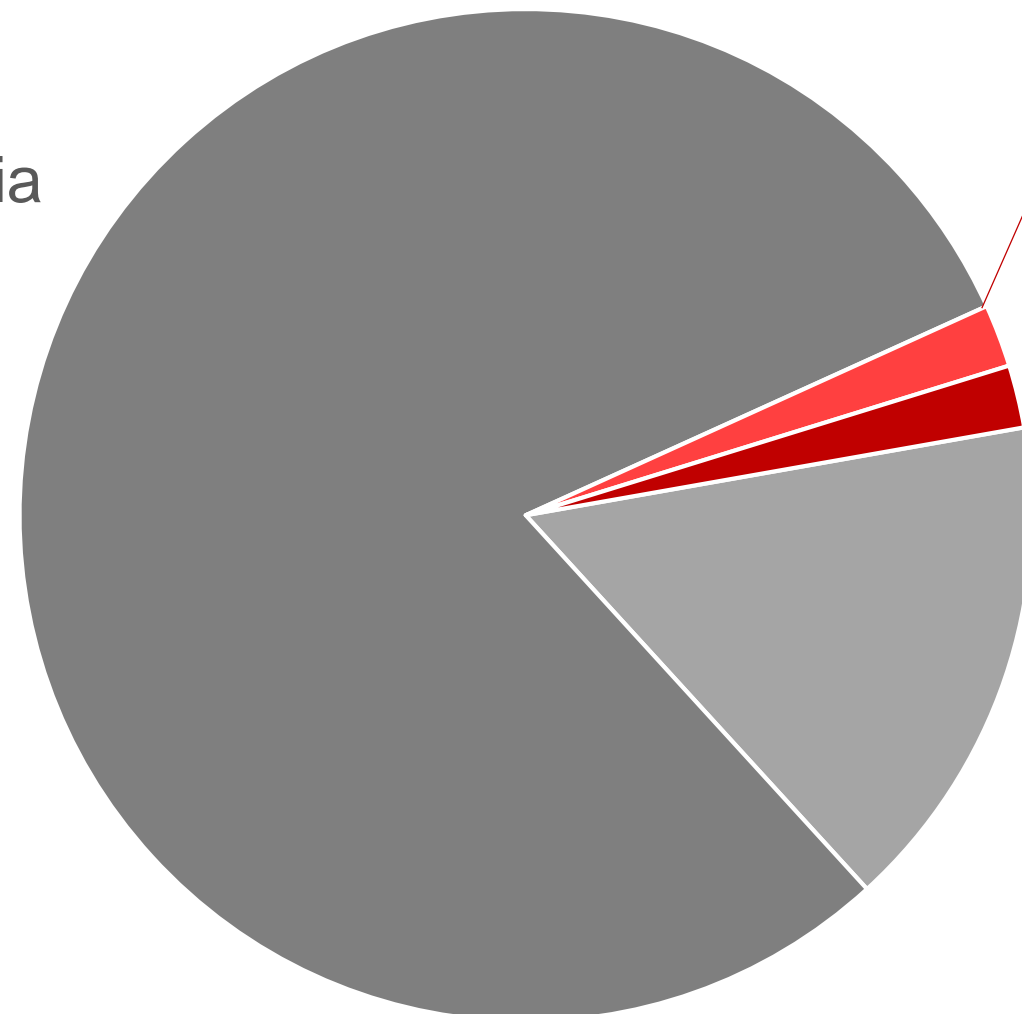

Abelles vulnerables

100 abelles de l'entorn urbà de Girona

Estat de conservació

Importància menor
80%

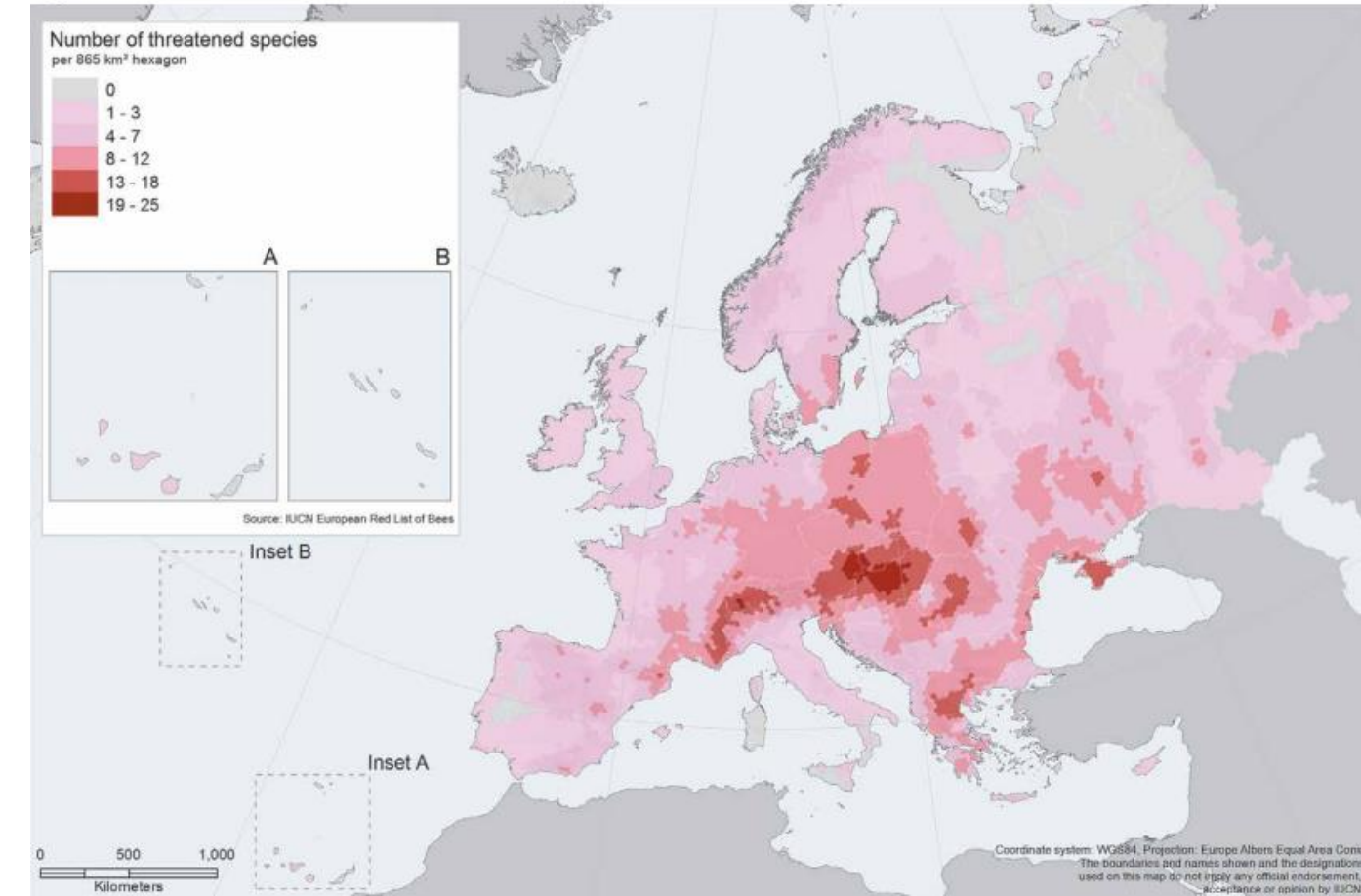
UICN Red data List

Properes a l'amenaça
2%

Amenaçades
2%

Dades insuficients
16%

Figure 9. Distribution of threatened bees in Europe.

Trachusa interrupta
(oligolèctica de Dipsacàcies)

Colletes collaris
(oligolèctica de compostes)

Mesures de conservació per a les abelles a l'entorn de Girona

- Foment dels herbassars seminatural
- Gestió racional de desbrossades (freqüència, moment)
- Recuperació de feixes ocupades per matollars

100 abelles de l'entorn urbà de Girona

Mesures de conservació per a les abelles silvestres

- Afavorir fusta morta en peu

Mesures de conservació per a les abelles silvestres

- La instal·lació de ruscs d'abelles de la mel no millora la biodiversitat

Un abellar de 40 ruscs recull el pol·len equivalent per alimentar 4 milions d'abelles silvestres

Gauging the Effect of Honey Bee Pollen Collection on Native Bee Communities

James H. Cane¹ & Vincent J. Tepedino²

¹ USDA-ARS Pollinating Insect Research Unit (PIRU), Utah State University, Logan, UT 84322-5310, USA

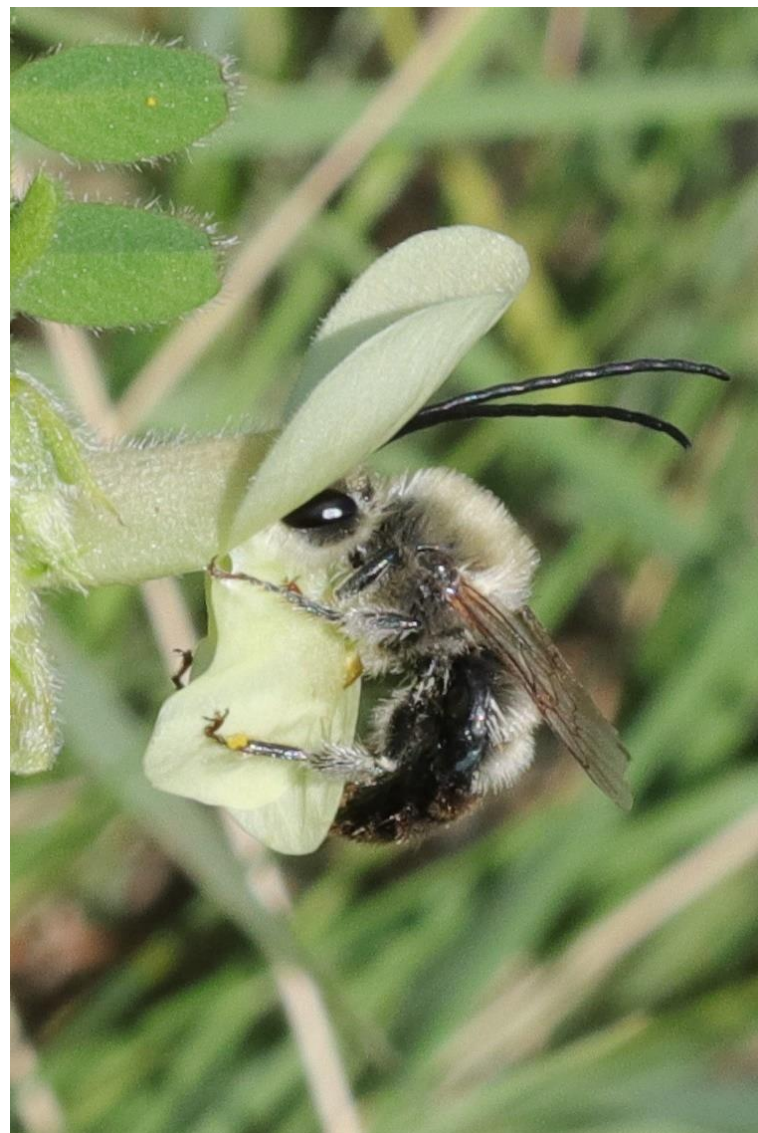
² Department of Biology, Utah State University, Logan, UT 84322-5305, USA

Mesures de conservació per a les abelles a l'entorn de Girona

- Hortes amb reserves de sol per abelles silvestres
- Potenciar flora autòctona i ornamental d'espais verds atractiva a pol·linitzadors

Mesures de conservació per a les abelles a l'entorn de Girona

- Sensibilitzar per la conservació de nius en construccions rurals

Mesures de conservació per a les abelles a l'entorn de Girona

- Hotels d'insectes: eina de recerca i sensibilització

Mesures de conservació per a les abelles a l'entorn de Girona

- Hotels d'insectes: eina de detecció i seguiment

JHR 90: 153–171 (2022)
doi: 10.3897/jhr.90.78581
<https://jhr.pensoft.net>

RESEARCH ARTICLE

Nesting biology of *Trypoxylon petiolatum* Smith, 1858 (Crabronidae), a cavity-nesting solitary wasp new to Europe

Narcís Vicens¹, Rafael Carbonell², Alexander V. Antropov³, Jordi Bosch⁴

I recordar que:

- **80%** de la flora silvestre depen d'abelles i altres pol·linitzadors
- Les abelles són responsables del **80-95%** de la pol·linització de conreus
- **30%** de la dieta humana proveïda per plantes pol·linitzades per abelles i altres pol·linitzadors

Esmorzar amb abelles

Esmorzar sense abelles

Gràcies!

 #bee100s